

مقدمه

جمعیت مؤلفه‌ای است که همیشه و در همه سیاست‌گذاری‌ها و در تمام مظاهر و شئون اجتماعی بشری وجود داشته‌است. این عامل مهم‌ترین شرط امکان حکومت است و ضرورت دارد به‌شیوه‌ای تحت مدیریت درآورده شود که در قالب آن، زندگی افراد توسعه‌یابد و به تقویت توانمندی دولت و امنیت ملی منجر شود. سالمندی، مرحله‌طبیعی از حیات انسان است؛ اما سالمندی یا پیری جمعیتی، زمانی رخ می‌دهد که نسبت افراد بیشتری از کل جمعیت دچار این وضعیت شوند و تعادل و توازن جمعیتی از شکل طبیعی خود خارج شود. پدیده «سالمندی جمعیت» یکی از وقایع مهم جمعیت‌شناسی قرن حاضر است که در سال‌های اخیر نگرانی‌های زیادی را در میان سیاست‌گذاران به‌وجود آورده‌است. کاهش نیروی کار، کاهش نیروی‌های بااستعداد نظامی، تأثیرات بر مسائل زیست‌محیطی، تأثیر بر مسئله بهبود نسل، موضوع انصاف اجتماعی، مسئله تبعیض سنی، تغییر ساخت نهاد خانواده، بحران در برنامه‌های مراقبت پزشکی، افزایش هزینه‌های سلامت سالمندان، تأثیرات منفی بر اقتصاد و اثر آن بر رشد اقتصادی جامعه و چگونگی گذار انسان‌ها از این دوره سنی، از جمله مهم‌ترین نگرانی‌ها در قبال مسئله سالمندی جمعیت است. ایران هم از آن دست کشورهای در حال توسعه است که در آینده نزدیک به شدت با مسئله پیری دست‌به‌گریبان خواهد بود. سیاست‌های افزایش جمعیتی که در دهه ۱۳۵۰ و ۱۳۶۰ خورشیدی در ایران به اجرا درآمد، رشد بی‌سابقه جمعیت و نسل «بیش‌زایی» موسوم به دهه‌شصتی‌ها را به دنبال داشته‌است. این شوک جمعیتی با گذشت زمان به رده‌های سنی بالاتر انتقال یافته و تبعات آن در دودهمه آینده،